

Оксана ПЛЕВИЧ

(Ірпінь, Україна)

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ КОЛЕДЖУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Використання компетентнісного підходу передбачає розроблення механізму оцінювання якості освіти, при якому беруться до уваги не лише професійні знання і кар'єрні можливості випускників, але й їх культурний розвиток. Значну роль у культурному розвитку особистості відіграє культурно-освітнє середовище коледжу. Проблема його впливу на розвиток і становлення особистості, є актуальною в контексті досліджень багатьох суспільних наук - філософії, соціології, культурології, психології. Що стосується вітчизняної педагогічної науки, то слід зауважити, що при загальному зростанні інтересу дослідників до соціокультурних аспектів освітньо-виховної діяльності, ґрунтовні дослідження культурно-освітніх середовищ вищих навчальних закладів, зокрема коледжів, не проводились. Однак розпочато дискусію щодо ролі його як компонента освітньо-виховного процесу, важливості впливу цього чинника на якість освіти. Водночас залишаються практично не визначеними механізми, функції, технології формування культурно-освітнього середовища та управління ним, його вплив на якість професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема, з фінансів і кредиту в коледжі.

Проблема формування і організації культурно-освітнього середовища у вищому навчальному закладі порушується в наукових працях Є. Белозерцева, С. Клімова, Н. Соловйової, Г. Тенюкова, С. Шалової, Д. Шамсутдінової. Нажаль, в наукових працях вітчизняних педагогів-дослідників дане питання розглядається аспектно в окремих статтях, а здійснений аналіз рівня його розвитку здебільшого поверхневий.

У сучасній професійній педагогіці з'явилась необхідність осмислення поняття «культурно-освітнє середовище», адже його великий вплив на педагогічні процеси в навчальних закладах та формування особистості студента є очевидним і доведеним у низці наукових праць. Оскільки цей термін став використовуватися в педагогічних роботах не так давно, то він ще не отримав достатньо повної дефініції. Його появу пов'язують з активізацією ролі освіти у формуванні суспільства нового типу (інформаційного, постіндустріального, «пост-модерного»), в якому «суттєво зростає роль знань і інформації, а культура пронизує всі сфери і рівні буття людини» [1, 16]. За результатами розгляду декількох позицій відомих

дослідників культурно-освітнього середовища навчального закладу щодо їх розуміння суті даного феномену (Є. Белозерцев, В. Розанов, І.Бунін, В.Гатальський, І.Набок, Д. Шамосутдінова) ми дійшли висновку, що культурно-освітнє середовище коледжу має створюватися цілеспрямовано у взаємодії педагогів і студентів, соціальних партнерів як суб'єктів професійної підготовки майбутніх фахівців.

Поняття «культурно-освітнє середовище» вищого навчального закладу – коледжу, тлумачиться в нашому дослідженні як сукупність інформаційно-пізнавальних, соціальних і духовно-моральних чинників та умов, які, з однієї сторони, створюють простір професійного і культурного самовизначення особистості студента у відповідності з його індивідуальними особливостями, потребами і культурними вподобаннями, а з іншої - сферу формування траєкторії професійно-особистісного розвитку кожного, хто навчається, перетворюючи інтелектуальну активність в особистісну культуру. Можливості культурно-освітнього середовища коледжу в наукових працях представлено достатньо широко - від формування знань, умінь, навичок і здатності використовувати їх в діяльності до формування загальної і професійної культури, толерантності, науково-професійної творчості тощо.

З метою розвитку і гармонізації особистісних якостей та професійної культури студентів за обраною спеціальністю має бути визначена його структура з урахуванням соціально-культурного середовища життєдіяльності особистості. Практика педагогічної діяльності з професійної підготовки майбутніх фахівців з фінансів і кредиту в коледжі переконує, що культурно-освітнє середовище, безумовно, є багаторівневим феноменом з множиною «перетинання цих рівнів».

Принагідно зазначити, що проблема структурно-морфологічного і функціонального аналізу культурно-освітнього середовища вищого навчального закладу, зокрема коледжу, залишається не розв'язаною. Її вирішення потребує «міждисциплінарного підходу, в якому методологічно інтегруюча роль має належати культурології» [1, 17].

Організація культурно-освітнього середовища коледжу, в якому здійснюється професійна підготовка майбутніх фахівців з фінансів і кредиту, має практичну значущість. Його педагогічний потенціал невичерпний, адже інтеріоризація середовищних характеристик, засвоєння і привласнення елементів середовища, які складають індивідуальний простір студента, сприяє розширенню меж його професійної компетентності й формує підґрунтя професійної культури. Базуючись на матеріалах теоретико-прикладного дослідження та досвіду роботи в коледжі, зазначимо, що його виховний потенціал забезпечується насамперед суб'єктами, які складають

освітнє середовище, взаємодіють між собою на основі суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин із «взаємоактивізацією їх ресурсів». В. Гатальський підкреслює: «Процес навчання якщо не прямо, то дотично працює на особистий розвиток учнів, на підвищення їх внутрішньої культури, розширення світогляду»[2,89].

У формуванні професійної культури особистості мають використовуватися можливості різних навчальних дисциплін і предметів - як загальноосвітніх, так і спеціальних. Саме у дидактичній системі реалізується виховний потенціал: через засвоєння знань і включення студентів у навчальний процес формується їх адекватне ставлення до світу, інших людей, своєї професії. Виховні завдання вирішуються також у позаурочний час, коли студенти включаються в різні форми соціально-культурної діяльності. Таким чином, у процесі навчання студенти набувають певні компетенції, як основу професійної компетентності, а культурно-освітнє середовище формує в них систему цінностей, створює додаткові умови для розкриття й розвитку здібностей, соціалізації та самореалізації особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Набок И.Л. Культурно-образовательная среда вуза как фактор модернизации педагогического образования / И. Л. Набок // *Universum: вестник герценовского университета*. – 2011. - № 5. - С. 16-18.
2. Тенюкова Г. Г. Культурно-образовательная среда факультета как фактор образовательной подготовки педагога-музыканта / Г. Г. Тенюкова, Е. Г. Хрисанова // *Мир науки, культуры, образования*. - 2013. - №4(41). - С. 269-272.